

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrto leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrto leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

O potrebi in koristi političnih društev.

Iz Stareloke 22. aprila.

Veliko se je že pisalo po slovenskih časopisih o političnih društvih, ki naj bi se ustanovile po Slovenskem. Na Štajarskem jih imajo več, na Kranjskem so mi znane le tri, „Slovenija“ v Ljubljani, „politično, katoliško društvo“ v Šmartnem pri Kranji, in najmlajše pri nas. Kakor smo Slovenci nekako počasni in bojazljivi sploh, kaže se ta lastnost tudi v tej stvari. Naj spregovorim nekoliko o potrebi in koristi tistih društev.

Avstrija se imenuje vstavna država, t. j. cesar iz svoje moči ne morejo nobene postave ne dati, ne spremeniti, ne preklicati, ampak le s privoljenjem ljudstva. Vsi podložni so deležni postavodajalne oblasti. Ljudstvo dejansko izvršuje to svojo oblast posredno, t. j. po svojih zastopnikih ali poslancih. Nerodno, skoraj nemogoče bi bilo, da bi se ljudstvo neposredno, osebno vdeleževalo postavodajstva. Voli toraj prosto po svojem prepričanju zaupne može za svoje poslance. Ti se zbera na cesarjev klic v deželni ali v državnem zboru, da se tam posvetujejo in sklepajo. Njihovi sklepi se predložijo cesarju v najvišje potrjenje. Cesar imajo pa pravico jih potrditi, ali potrjenje odreči. Dokler sklepov dotičnih zborov ne potrdijo, nimajo postavne moči in veljave. Večidelj je pa v navadi, da jih potrdijo, zanašaje se, da so v dotičnih sklepih izražene misli in želje zastopanega ljudstva.

Iz te razlage se razvidi, da ima prebivalstvo vsake avstrijske dežele važen delež

postavodajstva v svojih rokah, in da je veliko ležeče na tem, da se prebivalci pridno in prav poslužujejo te pravice.

Kakoršni poslanci, take postave. V imenu ljudstva se dajejo postave za isto ljudstvo. Pregovor: „vsak je svoje sreče kovač,“ tukaj popolnem velja. Grdo, nespametno in škodljivo bi bilo, ako bi se kako ljudstvo zanikarno zadržalo v prilikah, kjer se odločuje o njegovi osodi, o njegovem blagoru, ali o njegovi nesreči. —

Nespametno je, odpovedati se vsaj dejansko pravici, ki jih ima do postavodajstva. Večkrat to svojo nebržnost hudo plačuje, ko čuti težo napačnih, krivičnih postav, katerim se mora hočeš nočeš podvreči. Pozneje pritoževati se je toliko, kakor po toči zvoniti.

Žalibog, da taka politična malomarnost še vedno precej vlada po slovenski zemlji. Slovensko ljudstvo le prerado zaupa drugim, in politično delavnost celo ptujim močem. Kolikokrat se sliši med Slovenci nespametna beseda: „kaj so mi mar politične reči, kaj bom hodil volit, naj opravijo to drugi“. Taki pač ne pomislijo, da sami pletejo bič, ki tepe njih in njihove brate sodeželane.

Vendar te politične apatije slovenskemu ljudstvu ne smemo šteti v greh, da se prav naravno, dušeslovno razlagati.

Više od 1000 let ga tlači težka, ptujčeva peta. Ptujstvo je v njegovi deželi gospodar, domačinstvo se že od nekaj zaničuje, zatira. Ptujstvo se mogočno šopiri po vradnjah, po šolah, po vseh javnih poslovi. Slovenec je hlapec, jetnik v svoji hiši. (Ne bilo bi morda

varno, teh splošnih resničnih reči razpeljevati na drobno, konkretno) Ni toraj čudo, da slovenski kmet misli, da je sužnjiška osoda njegov neizogibljiv delež. V nekak nesrečen političen fatum veruje, češ, Slovenec je rojen le za hlapčevstvo drugim. Ves zaup na lastno moč mu je vzelo tisučletno strahovanje in nazaj potiskanje, ki ga je vaje trpeti.

Ali, pri srcu je slovenski narod še zdrav, le narkotiziran, omotljen je po duhu ponemčevalnem.

Iz te politične zaspanosti ga treba zbuditi, k samosvesti ga pripraviti ter vtrditi v njem zaup v lastno moč in vnemati srčnost za politično delavnost. Po božjih, nedotakljivih postavah ima pravico ne le živeti, ampak tudi razvijati se samostojno, prosto, po vlastitosti svoje slovenske narodnosti. To so njegove natorne pravice, in nikdo, nobena vlada jih ne sme kratiti, jemati, če noče kriva biti vnebovpjičje krivice. Slovenski narod ni le za to na svetu, da bi davke plačeval, svoje sinove v vojsko pošiljal, ter s svojimi žulji ošabne vradnike pasel, ampak, da enako drugim narodom, Nemcem in Madjarom, po potu natornega razvoja dosega človečanski namen in izvršuje nalogo družbinskega življenja, ki mu jo je odmenila božja previdnost v človeški družbi. Te pravice mu ne sme nikdo ne le ne krčiti, odtegovati, ampak vsak človek, vsak narod, vsaka vlada mu jo mora priznati in spoštovati. To prepričanje se mora slovenskemu narodu vcepiti v srce, tak duh se mora živeti v njegovo kri. Po tem ni dvomiti, da bo srčno in pogumno hitel na politično bojno polje in

Podlistek.

O svetosti šol.

I.

Slavni Herder je imel lepo navado, da je kot ravnatelj veimarskega gimnazija vsako leto pred skušnjami pričujoče učitelje, učence in poslušatelje jedrnatogovoril. Ti njegovi govori so zbrani v knjigi: „Sophron gesammelte Schulreden“. Ker si dandanes toliko prizadevajo iz šol odpraviti krščanski nauk in vse, kar človeka opominja na večni njegov poklic, kar je v zvezi s sv. vero, bode gotovo našim bralcem všeč, če jim podamo dva taka govora, iz katerih je razvidno, kako je o šolski izreji sodil slavni Herder, ki ni bil klerikalec in še katoličan ne. Prvi se glasi:

„V naših časih, v kojih skoro nič več ni sveto, v kojih se vse nizko ceni, ne spodobi se mi le, nego tirja tudi moje čuvstvo in moj posel, da govorim o svetosti šol. Sveta naloga! naj se tudi, kakor pristoji svetim predmetom: posluša in izvršuje.

Sanctum je sancitum, kar je kot pogodba, kot zakon in pravilo določeno, od božanstva posvečeno, z žrtvami in svetimi običaji zaprišeženo; neprelomljivo.

Sanctum je tore tudi neoskrunljivo. Kar ni smelo pokvarjeno biti, česar se ni smela nobena predrzna roka dotakniti, imenovalo se je integrum, sanctum.

Sanctum naposled se je zvalo, kar je božjej pričujočnosti bliže, kar je od njene moči prešinjeno, v čemur duh božanstva sam prebiva.

Oglejmo si, kako v vsakej teh pomemb, ki so prav za prav le eno, biva svetost šol.

1. Šole so sadišča omike človeških duš. More li biti kaka svrha čistejša? kako mesto svetelše? Sveta je mladostna duša; najvišji angeli nebeški, pravi Kristus, so nje služabniki in varuhi na zemlji; v čistem mladostnem obličji otroške duše gledajo Boga. Gorjé! kliče onemu, ki pohujša ednega teh malih.

In kako lahko se pohujšajo, to je: oskrunijo, zapeljajo! Kdo je pazljivši od mladostne, otroške duše? Slehern vtis sprejme kot višje oddahnjenje, splodi misel ali jo dalje prede. Ne verujem, da prebiva blagoslov nad takim

ali v takim človeku, ki, kakor pravi pismo, božjega duha v njih preklinja ali žali

Pregnana tore bi morala biti iz šol vsa nesramnost načel, navov in okusa; vse, kar je pohotljivo, mehkužno, prilizljivo, ostudno, s katerim koli imenom se tudi lepoteči, naj si modérni duh to še tako pospešuje. Marveč morale in naj bi delovale šole temu modérnemu duhu stoletja nasproti, ki odobruje, kar je bedasto, pohotljivo, slabo, krhko. Ako nikjer, naj v njih velja pravilo krepkega, zdravega okusa, čiste naravnosti in pameti. Vidijo ali slišijo li se v šolah gnjusnosti, nenravnosti, kvante, o gorje! Zginilo li je od tod pravilo resničnega in dostojnega, priporočuje se mladim ljudem, ali stavlja v izgled, kar je gnjusno, nespodobno, grdo — zgubila je resnica in čisti okus svoje zadnje zavetje. Izpodite mi, rekel je Kristus, prodajalce in menjavalce. Mojega Očeta hiša je svetišče — a kaj postane po vas?

Zato ne uči se v šolah nič nego svete reči, ali bi se saj moralo učiti. Sveta so načela prave in čiste vednosti. Samovoljno ne more jih nihče preskočiti; kajti našla se niso samovoljno. Temelj in pravila so jim v svetem navo; da! ta sama so nedotakljive, neoskrun-

krepko branil svoje narodne pravice. Ravno v političnih družtvih se ponuja najugodnejša prilika, v tem smislu razvijati rodoljubno delovanje. (Konec sledi.)

„Herrenabend“

„Kulturo so dobivali in dobivajo Slovani še vedno od Nemcev“ — tako je končal znan kulturonosец pred nekoliko časom daljši razgovor med menoj in njim o nemškem in slovenskem narodu.

Da, dobivamo jo, pa kako, to nam pojasnuje najbolj neka družba, ki prišedša iz Nemškega se je nekoliko dni po nekterih ljubljanskih gostilnicah klatila in nesramnosti vganjala, katerih se mora vsak pošten človek sramovati. In — kar je dobro zapomniti — takih nesramnosti ne vganjala na tihem, marveč pred očmi policije, ne po malovrednih, slaboglasnih krčmah, marveč tam, kjer se navadno shajava nemčurski kapital, vsa nemčurska inteligencija, namreč v kazini in pri Tavčarji.

„Herrenabend“ je bilo brati po vsih voglih ljubljanskega mesta in pod to besedo so stali trije vprašaji (???), kakor da bi že sami ti hoteli ironizirati zgornjo besedo: „Herrenabend“, ka-li? Kajti „lepi“ gospodje res tisti, ki k takim nesramnim zabavam zahajajo in se smeja kosmatim besedam iz nesramnih ust še nesramniških žensk, namesto da bi zarudeli in se jim gnjusilo pred tako zavrženostjo, ki javno najlepšo čednost človeško, sramožljivost, z nogami tepta in jo podaja javnemu posmehovanju.

„Herrenabend“ v kazini, o kateri se tukajšnja nemčurska lista s tako zadovoljnostjo bahata, da se v nji zbira vedno vse, kar je omikanega v Ljubljani, da se pri plesih nahaja zmiraj „najlepši venec cvetečih dam iz najboljših krogov.“ Ali veste, „cveteče dame iz najboljših krogov“, kaj se v takih „herrenabendih“ podaja moškemu poslušalcu iz vaših krogov? Najbolj kosmate, ne več polzke ali dvoumne, ampak že popolnoma gnjusne satire na devištvo, čednost, sramožljivost, nježno čutje žensko, ktere morajo ne le njeznemu spolu, marveč vsakemu ne popolnoma vso sramožljivost zgubivšemu človeku rudečico v obraz siliti, v usta pa besedo „fej!“ Tiskati bi se kaj tacega nikjer ne smelo, če bi le za-

popadek te ali one „pesmice“, ktere so si pa v ostudnosti vse enake, hoteli svojim bralcem razložiti, morala bi nas policija konfiscirati in prav bi imela, kajti dolžnost njena je braniti razširjanju te kuge, ki vse rodovinsko življenje, pa tudi telesno zdravje spodjeda. Na nemškem gledališkem odru, kjer se sem ter tje tudi že vidi ali sliši kaj polzkega, se vendar nesramnost in nečistost tako očitno ne sme razpostavljati in spodbujati in to je dobro.

Ne mara misliš, ti nježni ženski spol iz najboljših krogov, da k takim „herrenabendom“ je zahajal le izmeček človeštva, ljudje, ki se vedno valjajo le po blatu nemoralnosti, vlačijo le po najbolj sumljivih kotih in krčmah najnižje vrste, katerim je na čelu in bledem, zapadenem obrazu že vtisnjeno znamenje najgrših strasti! Motiš se, kajti čuj in strmi: K temu „herrenabendom“ je vrela večidel le nemčurska inteligencija, ljudje, s katerimi si ti vedno v zvezi, oženjeni in ne oženjeni. Pa misliš, ti nježni ženski spol, čegar največji kinč je in mora biti sramožljivost, da so si ti tvoji „dragi“ soprogi, dvoritelji, bratje in častilci tvoji si tiščali ušesa, ko so z odra donele najbolj kosmate, nesramne besede v podobi pesem, ali da so celó klobuke pobrali ter hiteli iz sobe, sramovaje se drug drugega? Kaj še? Z obema ušesoma in z odprtimi usti so poslušali kvante, kakoršne se le v manj zbranih besedah slišijo med ljudmi, ktere je svet zavrgel, zapodil iz svoje družbe, da, še več, ploskali so tim kvantom in jih požirali kakor najslajšo jed ali pijačo.

„Fej!“ boš rekel ti nježni spol, in prav imaš. Fej! takemu sadu kulture, ki se, hvala Bogu, dozda pri nas ni javno sadil, niti javno prodajal, ktere ga nam še le nemška kultura vvaža — z dovoljenjem slavne c. k. in mestne policije. Ali se ne mora vsakemu čudno zdeti, kako da ta policija, ki n. pr. na slovenski gledališni oder ne pusti nobenega kupleta, kateri bi vtegnil pri komur koli nevoljo zbuditi, da tista policija, ki naše časnike tako trdo drži, tako javno pohujševanje in kaljenje miru, dopušča in sicer na krajih, kamor zamore za plačo vsak priti? Še bolj čuditi pa se mora človek temu, da se smejo po javnih gostilnicah take „pesmi“ peti, ne da bi bile prej predložene cenzuri, kajti če bi bile predložene, bi moral vendar c. k. policijski svetovalec ne-

voljen narediti križ čez in čez. Kedar ima „Sokol“ ali kako drugo narodno društvo kako večerno veselico, se mora predložiti cenzuri vsaka črka; in kako zbirajo, prečrtujejo in brišejo še tako nedolžne reči!

Res, daleč smo prišli, da se kaj tacega goditi more, veliko je dosegla že „nemška kultura“, do jedra že je spridila svojih častilcev okus, da se jim taka gnjila, gnjusna in smrdljiva hrana prilega. In te hrane ne uživajo skrivaj, marveč javno, drug se drugega ne sramuje. Pa še nam očitajo, da ne vemo, kaj je lepo, se branimo omike, „nemške kulture!“ Hvala lepa za tako „kulturo“, kakoršna se še med divjaki v srednji Afriki ali celó na otokih velikega morja ne nahaja. Sram vas bodi pred samimi sabo, pred znanci, ki so vas videli priti od takega „herrenabenda“, pred ženami, sestrami, pred družino svojo! Kako moreš v obraz pogledati čisti soprogi svoji, nedolžnim otrokom svojim, svoji deviški nevesti, ali sestri, prišedši od takega „Herrenabenda!“ Ali ne bo rudečica obliła je, če zve, kaj si ravnokar poslušal? Zvedela natanko ne bo, kajti vsled naravne sramožljivosti ne bi mogla kaj tacega niti brati, niti poslušati, a vendar te mora zaničevati, če se ji le pičica tega sanja, kar si ti s tako pazljivostjo, s takim dopadenjem ravnokar poslušal.

Glej krasni spol ljubljanskega mesta, ki vse slovensko zaničuješ, ki vihaš nos, ako se ti govori o Slovencih, in jih imenuješ neolike, suroveže, ki se spenjaš le po nemški kulturi, — glej, tak je po nemški kulturi oblizan in vstrojen moški spol, tak sad dohaja nam iz tujega, kamor se ti tako rad oziraš. Ali boš še ponosen na tako, „nemško kulturo“? Ali boš še zaničeval in pisano gledal nas, ki sadu ne maramo?“

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. aprila.

Avstrijske dežele.

O novem šolstvu začele so se tudi nekterim liberalnim listom oči odpirati. Dunajska „Presse“ pripoznava naravnost, da se namesto praktičnih ved šopiri puhlo mnogo-vedstvo, ktero pri mladini pospešuje le neznačajnost. Vradni list tudi pripoznava, da mladež je čedalje bolj spridena ter poziva stariše, da naj popravijo, kar so šole pokvarile.

ljive svete postave in zapovedi. Sveti so oni duhoviti možje starodavnosti, tako imenovani klasiki, in prav kar je sveto, večno, kar je neoskrunljivo pravilo resničnega, dobrega in lepega, moralo bi se v njih kazati, iz njih v mladostno dušo tudi kot večno pravilo vtisniti. Sveti naposled bi morali biti npravi šol kakor v vzajemnem spoštovanju učiteljev in učencev, tako v neoskrunljivej svetosti obnašanja učencev med seboj. Nikake razuzdanosti naj ne bi se kaznovale ostreje, nego tam, kjer se ta svetost pravnosti bodi že proti kojemu koli spolu skruni ali podkopava. Ne zatemnijo le svitlobe šol, nego so i mladenču spodjedljiv strup za celo njegovo življenje. Ako bi se smelo mladosti v vsem prizanašati, v pregreških te baže nikoli; kajti v šoli ni nič bolj spodtakljivo in pohujšljivo, nego je žaljenje svetega reda, dostojnosti in plemenitosti.

2. Mora li se v šolah pravilo dostojnosti, pravnosti mladenču za celo njegovo življenje, vtisniti, vpodobiti, dobro! vpodobi naj se in sicer v vsem, to sveto pravilo! Vi letate v gledišče, vi mladi ljudje, čemu? kaj vidite in slišite tam? Dobro in slabo, pogubljivo prav jako, kar pamet moti, in okus omehkuži ali

osurovi, kakor v drugem obziru, kar zamore vzor biti razumu, okusu in pravosti. Vživite li zdravo in nezdravo sadje brez razločka, gledate vse brez tankega lasa dioptra, in sprejmete brez ozira vse poprek — gorje vam, kajti žali Bog! ne moremo reči: „Naše gledišče je sveto“. Vzori in načela starih morala bi vam biti tudi v tem neoskrunljivo — sveta pravila. Počutkom naj nič ne ugaja, kar zametuje pamet, kar naravnost s „procul profanum!“ odganja in izključuje.

Vi čitate veliko in marsikaj vse poprek Improbus labor, ako se godi to brez pravila, brez snova in namena. Slabo čitanje in pijača opija sta ednako nezdrava in nevarna. Tam in tu pačijo se obrazi in duše, tam in tu nape njajo se, dok ne onemorejo.

Vi ekscerpirate ali izpisujete. Le sveto v kakej knjigi, čisto ohranjeno, večno morate izpisovati — zlato. Mladenča pamet ali nespa met, okus ali neokus, kar je njegovemu namenu primerno ali neprimerno, ne kaže se nikjer bolje, nego v zapiskih. Otožno glavišče, ki ga ne oživlja duh, namen, cilj, srce!

3. Najsvetejše v vsakem človeku, toraj tudi v mladenču, je njegov duh; on posvečuje

telo. Dveh mladenčev, koja odlikuje pismo, Jožefa in Danijela, ne zna lepše pohvaliti nego: „v njih bil je elohim, svetega Boga duh“; in oni (Kristus), ktere ga opisuje kot najčistejši cvet človeštva, bil je v svetem duhu vpodobljen in z njegovim oljem pred vsemi umrljivimi maziljen. Genius inenujemo v človeku božje, ki živi v njem, ki ga prav za prav znači, goni in navdušuje; blagor! ako je ta nadzemeljski angel v njem čist, svet genius, ki si voli, kar je najžlahtnejše, za svoje življenje. Grdega, slabega ne bo videl, ali bo zaničeval; živi le z najčistejšim v čistih duhovih; to je njegov živelj, njegov zrak, njegov delokrog. Kako marsiktere ga poslavljane pisatelja zavrže, kakor je oni nedostojno podoba iz svetišča vrgel rekši: „Proč od tod! nič svetega ni v tebi! To, kar je čisto božje, naj vsak mladenič v sebi ohrani in izobrazí; to je najtanjši obris njegovega pravega bitja. To kar je čisto božje naj vsak učitelj v svojem učencu kot svojem mladem prijatelju spozna ali spoznava, ljubi, spoštuje in lika! — V njem biva človeka pojedina moč, njegeva najčistejša blaženost, njegova prava modrost.

Ali ah! nič se tako lahko ne oskruni

Hrvaški „Obzor“ hudo šiba ogersko politiko, ki ovira izdelavo hrvaških železnic. Hrvaški poslanci so prepričani, da železnica med Sisekom in Zemunom se mora izdelati ali pa sprava razdreti, naj se potem zgodi, kar koli hoče.

Vnanje države.

Pruskemu kralju se je kralj laški zahvalil za njegovo pismo ter ga povabil na Laško, kedar se zdravje njegovo zboljša. Kraljevič je imel s kraljevičem laškim danes sniti se v Florencu.

Iz Francoskega se „Indep.“ piše, da vlada nikjer ne kupuje konj, ampak da to novico so po svetu raznesli le pruski listi, da bi zoper Francosko hujskali. Če bi bilo treba vladi konj, jih doma lahko nakupi 25000.

Cesarjevo popotovanje.

Ogerski listi so pisali, da bodo cesar svoje popotovanje za nekaj dni skrajšali in osebno sklenili ogerski zbor. Vradno poročilo iz Špljeta pa naznanja, da se bode za dva dni podaljšalo. 23. so namreč obiskali Štivanj, Supetar in Omis. Hoteli so tudi obiskati Milno, pa ker je bila postala že noč in je bilo morje jako nemirno, so to odložili za čas, ko se iz Starega grada vrnejo. 11. maja se hrvaški ban Mažuranič pa nadškof zagrebški Mihajlovič podasta v Reko, da se tam poklonita cesarju. Ban bode pri tej priliki obhodil hrvaško pomorje, kjer delajo velike priprave, da bi cesarja vredno sprejeli.

Deželni zbori.

Kranjski zbor. V tretji seji 26. t. m. je vlada podala zboru načrte o prevzemanju posilno-delavnih (poboljševalnih) zavodov v državno upravo; ta predloga se izroči finančnemu odseku. Potem se bereta dva predloga, ki bosta prišla v eni prihodnjih sej na vrsto; prvi se glasi, naj bi se s pobiranjem zemljiškega davka na Kranjskem zavoljo letošnje hude zime počakalo do konca žetve, drugi pa, naj bi se na državne ali deželne stroške poslala dva ali trije učenci v Berchtesgaden se lesarije učiti.

Za tem je bil voljen občinski odsek 9 udov, in sicer gg. Murnik, Braune, gr. Thurn, Gariboldi, Rudež, Kramarič, M. Lavrenčič, dr.

nego to svetišče! ta nebeška podoba onesnaži se tako lahko! Ta biser se tako lahko zgubi! — Ako je razteptan, kdo ga more zbrati? kdo mu zna poprejšnjo podobo, jasni, čisti blesk dati? Vprašaj se toraj vsak mladenič: je li v tebi kaj svetega? in kaj je? Kako si to ohranil? kako izobrazil? Slehern učeč se mladenič naj vpraša: v vedah in vajah, kaj ti je sveto? katero vedo gojiš kot sveto vedo? kterej hočeš do temelja priti? Si li prišel tje? Vabi te še ona? z nebeškim nepremagljivim vabilom?

Kteri pisatelji, ktera načela so ti sveta? Kaj čitaš najraje? pri čem vzbuja se tvoja notranjost? Kaj izpisuješ najskrbneje in najzvesteje. Živiš li raje z velikimi ali malimi duhovi, z angeli ali gergeseni?

Ljubiš li pravila? kajti nič ni svetejše od reda in pravila. Ljubiš li pravilo povsodi v vedah, v mnenjih, v pravilih, v vajah, v oblačilu in obnašanju? ali ti je vedno površno, lahko-miselno, predrzno, nerazumljivo in nedostojno, neotesano — priprosto blebetanje ljubo in drago?

Vprašajte se čez to vi mladenči pred oltarjem največjih mož vseh časov, koje čislamo. Položite roko na svoje srce in bodite pošteni.

(Konec sledi.)

Poklukar in bar. Apfatiern. Temu odseku se izroči poročilo deželnega odbora o uravnavi občinske uprave, gospodarskemu odseku pa poročilo deželnega odbora gledé naprave niže kmetijske šole na Kranjskem.

Obravnaval se je potem proračun normalno-šolskega zaklada za l. 1876. Gledé metliške šole, pri kateri so v proračunu navedeni trije učitelji, opomni poslanec Kramarič, da sta le dva, čeravno bi bili trije silno potrebni, in stavi predlog, da bi deželni zbor delal na to, da se nastavi tudi tretji učitelj. Poročevalec Dežman odgovori, da je v poročilu tiskovna napaka, kajti namesto tretjega učitelja bi moralo stati „učiteljica“, in vladni zastopnik Hočevar trdi, da učiteljice ne bo lahko dobiti, ako se plača od 400 gold. ne zboljša vsaj na 500 gold. Kramaričev predlog se potem sprejme.

O šolah v Loškem potoku in Sodražici se oglasi poslanec Pakiž v enakem smislu; tudi tu stojita v proračunu po dva učitelja, dasiravno je več let že povsod le eden; zato stavi predlog, da bi se nastavila po teh krajih po dva učitelja, ker občini morete tako že plačevati, potrebna pa sta po dva. Ta predlog se pozneje sprejme.

Dalje se pritoži posl. Pakiž, da navedeni občini plačujete po 400 gld. za drugega učitelja, katerega pa nobena nima. Kam pride ta denar in zakaj se pobira? Če učitelj ni, ju tudi občinam ni treba plačevati — Vladni zastopnik Hočevar odgovarja, da ste omenjeni učiteljski službi izpraznjeni, ker ni dosti učiteljev. Plača se pa vendar pobira in to po določbi šolske postave, po kateri morajo enake plače stekati se v vpokojninski zaklad učiteljev. Gosp. Pakižu se pa ta določba ne zdi pravična, kajti čemu bi občine plačevale učitelje, katerih nimajo, zato, da bi drugi učitelji dobivali iz tega denarja vpokojnino? Če že morajo plačevati v takem slučaju, naj bi ta plača stekala se vsaj v okrajne šolske zaklade. G. dr. Bleiweis je iste misli in predlaga, naj bi deželni zbor sklenil šolsko postavo še enkrat pregledati, če bi se morda pokazalo, da je ta ali ona določba nepriljučna. Vendar vzame svoj predlog nazaj, ko poročevalec Dežman o tem da nekaka pojasnila, iz katerih je razvidno, da bi to ne imelo posebnega vspeha. — Za Trebno predlaga posl. Schaffer mesto drugega učitelja — učiteljico s plačo 450 gld.

Po nekterih manj važnih razgovorih in pojasnilih zarad posameznih števil se proračun z vsemi predlogi finančnega odseka sprejme in seja zavoljo pozne ure preloži na četrtek 29. t. m. Nadaljevale se bodo danes ostale točke.

V štajarskem zboru je v 7. seji 15. aprila prišla na vrsto razprava o novi mrhoderski postavi, katero je vlada nasvetovala. Vendar liberalna ustavaška večina je postavu zavrgla, češ, da si ne upa tako imenitne postavu pretresovati, ker take postavu se zamore in sme le dunajski rajhsrat lotiti. Tako tedaj, po mislih ustavakov deželni zbori še niti za konfederce nimajo več postavodajalne oblasti! To je res čudno, če ne smešno! Potem je deželni zbor sklenil postavu, po kateri se bodo iz srenj in okrajev izterjevali denarji, kateri so deželnemu fondu določeni. Vrgli se bodo namreč kot naklada na dačo in ž njo vred pri c. k. davkarijah plačevali. Iz razprave v deželnem proračunu posnamemo sledeče: Za vinorejsko šolo v Mariboru, ki ima lastnih dohodkov 4310 gld., se je dovolilo 20158 gold. Slatinske toplice so lani dale 151750 gold.; 66500 gold. znašajo stroški, tedaj je 70280 gold. čistega dobička. Dobrnske toplice imele so 29500 gold.

dohodkov, 13274 gold. stroškov, tedaj 16226 gold. dobička. Pri nemških toplicah v Toblnu blizu Gradca pa dežela doplačuje 578 gold. — Za (nemško) gledišče v Rogatcu se je dovolilo 100 gold. podpore. Pač zavržen denar! C. k. vladi se je izrekla zahvala, da je podpore dovolilo, s katero se bode letos prostovoljno gospodarsko podučevanje osnovalo za učitelje in duhovnike, ter se plačevali potni učitelji vino in sadjerejstva na slovenskem štajarskem. Tudi za viničarje se bode tako prostovoljno podučevanje nasnovalo, kar je posebno dr. Vošnjak svetoval in priporočal. Vojničani so iz nova vložili prošnjo za razpisanje svoje srenje od drugih, s katerimi je sedaj združena.

V seji 23. aprila je g. Herman zopet izvrstno govoril o srenjskih zadevah ter vladi očital, da pospeševaje državno korist, hudo škoduje deželnim zadevam. G. Herman je že lansko leto pokazal, da srenjske razmere natančno pozna in njegove misli o tej reči so jako praktične, zato pa tudi dobivajo čedalje več veljave. — Posvetovanja o šolah se konservativci redno združujejo, pa stari liberalci so letos sami tožili, da izdatki za šole so preveliki, ker od 60000 so se narastli na 400000 gold. G. Kaisersfeld je tudi pripoznal, da liberalizem deželnega zbora mora čisto vničiti finance. Ugovarjali so mu sicer nekteri doktorji in šolski nadzornik Vrečko, ki pa v svojem dolgotrajnem govoru ni nič novega povedal. V seji 24. aprila se je naročilo deželnemu odboru delati na to, da bi država brezobrestno posodila 300000 gold. v podporo od lanske povodnji poškodovanim posestnikom. Zbor tudi priporoča vladi lotiti se železnice med Dunajem in Novim Knittelfeldom in Zaprešičem, na dejaje se, da bodo domače tovarne dobile pri tej priliki veliko dela.

V koroškem zboru je v 8. seji od 22. aprila stavil g. prof. Einspieler in drugi predlog, naj se deželni in volilni rad tako prenaredi, da dobijo kmetijske občine, v katerih veliko več prebivalcev in davka na enega poslanca pride, kakor pa v mestih ali pri velikih posestnikih, tudi v primeri s temi, ravno toliko poslancev. Poslanec Stockert hoče vedeti, kateri poslanci so ta predlog podpisali. Zapisnikar Pickart bere potem sledeča imena: Pongrac, Petrič, Laks, Ullman, Petric. Predlog se izroči jur. polit. odseku.

Izvirni dopisi.

Iz Celovca, 24. aprila. (Učitelji. — Kmetijska šola. — Bleki. — Vreme.) Učitelji se iz Koroškega, posebno pa iz Celovca zelo izseljujejo. Saj se njim pa tudi ni čuditi. Če ima učitelj tukaj v mestu 600 gl. plače, je že veliko. Pa kako bode s to svoto celo leto živel, ako mora vse drago plačati. Toraj si mora posebej kak zaslužek najeti, kar se pa vsakemu ne posreči. Kdo bi njim tedaj za zlo vzel, ako si boljše službe iščejo? Gotovo nihče. Dokler se pa učiteljem plače ne povišajo, to izseljevanje ne bode nehalo.

Celovsko kmetijsko šolo je obiskovalo 31 učencev, v starosti od 16. do 22. leta. V prvem razredu je bilo 19 in v drugem 12 šolarjev. Konečne skušnje so bile 23. in 24. marca. Skoraj vsi učenci so iz gornjega Koroškega, iz slovenskega jih je prav malo. To je pa tudi čisto naravno, kajti šola je nemška in torej za trde Slovence zaprta.

Letošnjo zimo so se bleki prikazovali na desnem bregu Drave, zdaj se pa vže sliši, da ljudje v nekih vaseh na levem bregu imajo tudi to bolezen. V vasi Želučani je boje že več oseb za bleki umrlo.

Vreme smo imeli tukaj prav lepo. Samo sitni veter je sprehajalce nekoliko nadlegoval. Včeraj in danes pa imamo pohleven dež, po katerem se bode gotovo vsa narava v zelen plaseč zavila.

Iz Mitweida na Nemškem 21. apr. V tukajšnjem dijaškem društvu „Oesterreichisch Ungarischer Leseverein“ sem bral v „Kärntner Blätter“ nek dopis iz Ljubljane. Na prvi hip bi vsak spoznal, da ga je pisal kak ljubljanski nemčur, ki pa še znanstvene olike ni zadosti užil, temveč pa nemške kulture in lažil-liberalizma se do grla nasrkal. Hoče se norca delati, kako da so Slovenci Njih veličanstvu presvitlemu cesarju „živijo“ klicali. Morda mu ni prav, da cesar sami izvedo vdanost slovenskega naroda, ter ga ne bodo mogli več nemčurji tako črniti.

Zmago narodnjakov v tretjem razredu pa pripisuje slabemu agitiranju ustavoverne stranke. Pa nikakor ni verjetno, da bi nemčurska stranka, ki se je pri volitvah vseh, še ne ravno častnih in postavnih pripomočkov posluževala, bila to reč v nemar pustila. Prizadjali so se gotovo, kar so zamogli, toda so že tudi pri ljubljanskih meščanih preveč zaupanja zgubili, in to je prazen izgovor, kakor pravi pregovor: „Izgovor je dober, bodi jelšev ali brezov, da bi se le odrezal.“ Dalje pripoveduje o dr. Bleiweisu, da je v zbornici kranjskega deželnega zbora predlagal, da bi se deželno predsedništvo moralo deželnemu odboru podvreči in si s tem predlogom, ki ga dopisnik za neumnega smatra, mnogo smeha napravil. Ali je bil smeh velik ali ne, ne vem, ker nisem slišal; ali toliko sem prepričan, da manjši je gotovo bil, ko godrnjanje v lanskim sesiji deželnega zbora, ko je nemškutarski kolovodja g. Dežman Slovincem očital, da so 10.000 gold., ki so jih za nepotrebne (???) šolske knjige v slovenskem jeziku odločili, deželi po krivičnem zapravili. Dopisnik pa tudi svojo stranko, se ve, da le zavoljo lepšega, malo pokrega, zakaj ni na Notranjskem pri volitvah kandidata postavila, in pridene besede, „durch Kampf zum Sieg“. Ustavoverci so že sami vedeli, zakaj, ker so bili si svesti, da še enega glasu ne bi bil dobil, Notranjci so že mnogokrat pokazali, da se ne dajo po nemških agitatorjih za nos voditi.

Dopis dalje omenja, da se ljubljansko konstitucionalno društvo bavi s tem, kako bi se zamogla zopet nemščina v šole pripraviti. Da bi bil tak slučaj ne le za slovenski jezik, ampak tudi v gospodarskem obziru škodljiv, to vsak vidi, če ima le kaj možgan v glavi. Vsled nemščine bi se mogli drugi predmeti, ki so veliko bolj potrebni obrtniku, kmetovalcu in trgovcu, zanemariti. Olike bi s tem očitno šla le nazaj, ne pa naprej. Pa se ve, da za to se nemčurski učenjaki ne zmenijo, da bi le zamogli enkrat slovenske pokrajine k veliki Nemčiji prišteti. V nekem prejšnjem dopisu pa piše ravno tisti pisatelj o slovensčini na ljubljanski realki, in pravi, da je dovoljeno slovensčino študirati vsacemu dijaku, če starši zahtevajo. Čudni časi, da bi morali starši še posebno zahtevati, da bi se učenec smel učiti svojega materne jezika. Radoveden sem, kaj bi pa pisatelj porekel, ko bi se n. pr. na Pruskem vpeljal v vse šole francoski ali angleški jezik in se nemški le na zahtevanje staršev podučeval; morda bi takim postavam tudi hvalo peli. Pripravljajo se priprave za slovesno praznovanje rojstnega dne saksonskega kralja Alberta, natančneje bodem prihodnjič poročal.

Domače novice.

V Ljubljani, 27. aprila.

(Tiskovna pravda), ktero je naklonilo „Slovincu“ poštno vodstvo, vrlo napreduje. Naš odgovorni vrednik g. Pevec je bil že na odgovor poklican pred sodnijskega svetovalca bar. Rechbacha. Te pravde si prav nič ne bojimo, ker nam bo lahko dokazati pred porotniki, da je res, kar je trdil naš dopisnik z Gorenjskega.

(Tudi „Tagblatt“) bo imel tiskovno pravdo. Tožijo ga sorodniki umrlega g. dr. Coste zaradi nekega obrekovanja. Temu listu bo pred porotniki trdo šlo, ker mu ne bo moč dokazati, kar je trdil v svoji zagrizenosti.

(Nasledki protinarodnega početja.) Samassevi delavci so podali svojemu g. A. Samassi dalje pismo, v katerem mu prigovarjajo, naj odstopi od vseh svojih javnih in političnih poslov, ker je očitno, da njegovo politiko-vanje, zlasti narodu nasprotno, škoduje ne le njemu, ampak tudi njim. Če bi vsled slabe kupčije z zvonovi moral popustiti zvonarnico, bi moral spustiti večji del svojih delavcev, kajti pri brizgalnicah in pečeh jih ne more veliko dela imeti. Naj bo g. Samassa svarilen izgled vsem tistim, ki, dasiravno ob našem kruhu živeči, se vendar ne sramujejo držati z našimi nasprotniki in zatirati nas. Tako, kakor temu se utegne goditi še marsikomu. Nemčurji, glejte gosp. Samasso, prašajte ga, kako se mu plačuje njegova narodu slovenskemu nasprotna politika!

Razne reči.

— Politično in bralno društvo „Edinost“ bode imelo prvo nedeljo meseca maja ob 5. uri popoldne v prostorih rojanske čitalnice svoj IV. občni zbor. — Dnevni red: 1. Poročilo o sprejemu društvene deputacije od Njih Veličanstva, in odborovo poročilo o svoji zadevi. 2. Prošnja do sl. mestnega svetovlastva za pomnoženje razredov narodnih šol v okolici. 3. Predlog o zadevah občinskih del in domačih delavcev. 4. Posamezni predlogi in nasveti č. gg. udov. Po zboru: Razlaganje o ustavnih in političnih rečeh. K obilni vdeležbi vljudno vabi vse častite ude odbor.

— Za kupčijsko zbornico goriško volijo jutri, 28. t. m., 10 novih odbornikov.

— Konferencije v lavantinski škofiji so razpisane in se imajo vršiti od 1. maja do zadnjega julija izvzemši mariborske, ki je nastavljena na 5. oktobra. Odličnejši g. dekani jih že del časa vodijo v slovenskem jeziku, pa tudi posamezni gospodje so lansko leto jeli elaborate v slovensčini spisovati; upamo, da naprej se to brez izjeme zgodi, nisi quis ad majora natus.

— Duhovske spremembe v goriški nadškofiji: Kakor slišimo, se je č. g. Jakob Doljak, dekan v Tominu, fari v Reifenbergu odpovedal in ostane v Tominu. — Č. g. France Sušek je bil na faro Renče investiran. Fara Bukovo je razpisana do 20. maja. Začas-nega oskrbnika je imenovan č. g. France Sitar, zdaj provizor na Ravnah.

V krški škofiji: Č. g. Janez Vinkler, začasni kanonik in mestni vikar je prestavljen za mestnega kaplana v Št. Andrej. Umrli je 16. aprila č. g. J. Socher, beneficijant v Špitaliču. R. i. p.

Umrli so:

22. aprila. Lenka Šušteržič, voznika žena, 21. l., za pljučno sušico.
23. aprila. Jožeta Golob, gostica, 24 l., za pljučno sušico.
24. aprila. Frančiška Randl, želez. čuvaja žena 23 l., za potenjem srčne mrene.
25. aprila. Jože Karinger, nadlajtnant v pokoju, 47 l., za pljučnim oslabiljenjem.

Eksekutivne dražbe.

28. aprila. 1. Jan. Čeč-evo iz Velikega berda (2842 gl.), — 1. Tone Suša-vo iz Potoča (910 gl.), obe v Senožecah. — 1. Mih. Pintar-jevo iz Jarš a. (2020 gl.); b. (751 gl); c. (2113 gl.), — 1. Blaž Megeč-evo iz Hudega (555 gl.), obe v Kamniku.

29. aprila. 3. Fr. Kavšek-ovo iz malega Birkozka (1975 gl.) v Mokronogu. — 2. Jože Skubic-evo iz Police (1715 gl.) v Litiji. — 1. Jože Kristan-ovo iz Studenega (28000 gl.) v Zatični.

Telegrafične denarne cene 25. aprila.

Papirna renta 70.60. — Srebrna renta 74.80. — 1860letno državno posojilo 112.— — Bankine akcije 962. — Kreditne akcije 237.— — London 111.20 — Srebro 103.40. — Ces. kr. cekini — 5.25. 20Napoleon 8.88.

Gabriel Piccoli, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, dunajska cesta, (32—33)

priporoča slav. p. n. občinstvu sledeče uže občno znane zdravniške droge:

Anatherinova ustna voda in zobni prah.

Od vsake zobne in ustne bolezni obvaruje vsakdanje rabljenje moje ustne vode in mojega zobnega prahu, kajti ta dva produkta služita osobito za to, da se ojači zobno meso, da se odpravi gobasto zobno meso, da se hrani zdravi duh sape in naravna barva zob, da se zavarujejo pred kostnim jedenjem, pred zobnim kamenom, ki je zobni glazuri tako nevaren. **Cena flaše ustne vode 60 kr., škatlja zobnega prahu 40 kr.**

Izleček iz Chine in Coke.

Najboljši dozidaj znani železni likér; pospeši cirkulacijo, olajša prebavljivost, in poda različnim organom in členom novo moč in novo življenje. **Cena flaše 80 kr.**

Nezmotljivo sredstvo proti mrzlici,

gotovo zdravilo proti vsaki prenehalni bolezni. Vspeh mojega zdravila je pa izkušena istina, in vsak bolnik, ki bo sam na sebi to zdravilo poskusil, se bode vesel prepričal, da je najkrepkejša in najgotovnejše sredstvo zoper mrzlico med vsemi dozidaj znanimi. **Flaša velja 80 kr.**

Pravo norveško dorševo jetrno olje,

naravnost iz Bergena v Norvegiji naročeno. Posebno se rabi to dorševo olje proti revmatičnim bolečinam, protinu, pred vsem pa proti škrofeljnom proti sušici, kroničnim izpuščajem na koži in nervoznim bolečinam. **Cena originalne flaše 80 kr.**

Pravi Seidlitzev prah,

1 tucat škatlic 7 gold, posamne 80 kr.

Pravo borovniško žganje s soljo,

1 flaša 50 kr.

Voda lancasterske lilije

(Lancaster's Lily-Water.) Ta voda dá koži nenaidejano belost in mehkost, jo obvaruje prezgodnjih gub ter naredi, da vido-ma zginejo. Dalje se rabi, da se preženo pege in mozoli, in se ozdravi naglo pike, ktere se naredi zaradi suše ali negladka. Z eno besedo, ta voda je pravi zaklad za toaleto, zaradi česar jo po pravici vse dame, kterim je za lepoto mari, visoko cenijo in rabijo. **Cena flaše 1 gold.**

Naročila sunaj Ljubljane na sgoraj imenovane droge, kakor tudi na vsa druga zdravila se, če mogoče, v vračajočo pošto proti postnemu povzetju izvršujejo. Stroške za embalažo in ekspedicijo i. t. d. nagradijo gospodje komitenti.